

Keskkonnaharidusliku õppeprogrammi kvaliteedi hindamise juhend

2018. aastal võeti vastu Eesti [keskkonnahariduse ja -teadlikkuse tegevuskava](#), mille ühe tegevusena luuakse keskkonnahariduse kvaliteedisüsteem. Eesmärk on saavutada keskkonnahariduse ühtlane tase erineva taustaga keskustes ning toetada keskkonnahariduse võrgustiku arengut ehk teisisõnu – saavutada heal tasemel ja usaldusväärse keskkonnahariduse kättesaadavus kõikjal Eestis.

Loodav kvaliteedisüsteem käsitleb

- keskkonnahariduslike õppeprogramme,
- juhendajate kvalifikatsiooni ja enesetäiendamist ning
- keskkonnahariduskeskusi kui keskkonnasäästlikult toimivaid üksusi.

Kvaliteedisüsteemi loomist juhivad Eesti Keskkonnahariduse Ühing koostöös

Keskkonnaministeeriumiga, kaasates huvitatud osapooli – keskkonnahariduse spetsialiste, õpetajaid jt. Tegevusi toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Käesolev juhend on mõeldud keskkonnahariduslike õppeprogrammide dokumendipõhiseks välishindamiseks, kuid on sobiv ka programmide kavandajatele ja rakendajatele enesehindamiseks, parandusvajaduste avastamiseks ning ühise mõttemudeli kujundamiseks.

Dokumendipõhise välishindamise ese on **keskkonnaharidusliku õppeprogrammi kirjeldus** ning hindajad keskenduvad sellele, mida programmi pakkuja on planeerimise etapis teinud. Keskkonnaharidusliku õppeprogrammi kirjeldus on kvaliteedijuhtimise seisukohast oluline alusdokument ehk tellijale antud lubadus. Programmi pakkuja ja tellija konstruktiivse koostöö alus on selge teadmine sellest, mida osavõtjatele pakutakse ja milline on pakutava kvaliteet. Tulemused ja osavõtjate rahulolu sõltuvad sellest, kuidas kohtuvad selles lubaduses see, mida pakub keskkonnahariduse pakkuja, ning osavõtjate tegelikud vajadused ja ootused. Pärast programmikirjelduse põhjal tehtud valikut saab keskkonnahariduse pakkuja lubadusest kohustus ja osavõtjate ootused muutuvad õiguseks saada seda, mida programmi kirjelduses lubati. Programmi kirjeldus annab nii õpetajale kui võimalikule rahastajale esmast teavet selle kohta, kuidas toetab programm õppijate teadmisi ja oskusi ning mõjutab väärtushinnanguid.

Välishindajad analüüsivad programmi kirjeldust, keskendudes kvaliteedi seisukohast olulistele võtmelementidele, nagu eesmärgid, sisu ja metoodika, õppekeskkond, juhendajad ning tagasisidestamine ja tulemuste analüüs. Seega, välishindajate põhiküsimus on, kas programmi kirjelduses on piisavalt vajalikku infot programmi kvaliteedi kohta ning kas kavandatu on sobiv tulemusliku ja õppijatele huvi pakuva keskkonnaharidusliku tegevuse läbiviimiseks.

Nii keskkonnahariduslikud programmid kui käesolev juhend on töö käigus ja ajas muutuvad dokumendid, sest vastavalt muutuvale maailmale kohandavad oma tööd nii keskkonnahariduse pakkujad kui ka kvaliteedi hindajad. Seega on juhend aeg-ajalt ülevaadatav töövahend, mille abil

- ühelt poolt hinnatakse keskuste õppeprogramme,
- teisalt saavad keskkonnahariduse pakkujad tagasisidet oma tööle ja seeläbi ainekust pidevale enesetäiendamisele ja arendamisele.

Õppeprogrammide hindamise protsess on keskustele pigem võimalus oma tegevuse hea kvaliteedi saavutamiseks ja säilitamiseks kui väljastpoolt pealesunnitud kontrollivahend.

Eesti Keskkonnahariduse Ühing

Tartu 2019

Juhendi tööleht

Hea hindaja, palun kujunda seisukoht, kuivõrd selgelt ja asjakohaselt on hinnatavas õppeprogrammi kirjelduses väljendatud programmi kvaliteediga seonduv informatsioon, ning anna objektiivne hinnang ja programmi arendust toetav sisuline tagasiside järgmiste hindamisvaldkondade kaupa.

1. ÕPPEPROGRAMMI NIMETUS ja LÜHIKOKKUVÕTE

Õppeprogrammi nimetus ja lühikokkuvõte peaksid andma vajaliku üldinfo kõigile huvitatud osapooltele – nii õpetajale (kes asub otsustama, kas õppeprogramm on sobiv tema õpilastele) kui ka juba väljavalitud programmis osalevatele õpilastele ning nende vanematele.

Hästi sõnastatud lühikokkuvõttes on ära toodud:	Info puudub							Kõik on selge
	Kommentaariid ja soovitused							
▪ programmi nimetus, mis annab selge ja täpse ülevaate programmi teemast;								
▪ selges sõnastuses programmi sisu lühikirjeldus (kuni 1000 tähemärki);								
▪ programmi sihtrühm: kooliaste, osalejate vanus, õppekeel, soovitatav grupi suurus;								
▪ programmi ajaline kestus ja sobiv toimumise aeg/ajastus;								
▪ õppekeskkonna eripärad (künklik maastik, soine ala vms);								
▪ varustus (kummikud, kirjutusvahend, võileivad vms), mida õpilane võtab õppekäigule kaasa;								
▪ võimalikud juurdepääsupiirangud ja ligipääsetavus erivajadustega õpilastele.								

2. ÕPPEPROGRAMMI EESMÄRGID

Programmi selged ja õppijakeskselt sõnastatud eesmärgid annavad programmi kirjelduse lugejale esimesena märku, kas programm on eesmärgikeskne ning võimaldab hiljem hinnata tulemuste kvaliteeti.

Hästi sõnastatud eesmärkide puhul on kirjeldatud:	Info puudub							Kõik on selge
	Kommentaarisid ja soovitusid:							
programmi lõpuks saavutatavad õpiväljundid ehk teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumisviisid;								
seosed riikliku õppekavaga (ainekavade ja/või üldpädevuste ja/või läbivate teemadega);								
programmi seosed keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu teemadega.								

3. ÕPPEPROGRAMMI SISU ja METOODIKA

Programmi sisu ja metoodika kirjeldus moodustab programmidokumendi põhiosa ning selle põhjalik kavandamine tagab kogu programmi ladusa läbiviimise ja eesmärkides kirjeldatud tulemuste saavutamise.

Programmi kirjeldusest peaks sisu ja metoodika kohta selguma:	Info puudub							Kõik on selge
	Kommentaarisid ja soovitusid:							
peamised sisuteemad, metoodika ja ajakava on kirjeldatud;								
programmis käsitletakse seostatult loodus-, kultuuri-, sotsiaalset ja majanduslikku keskkonda;								
programm on sisult terviklik, tegevused on mõtestatud ja eesmärgipärased;								
valitud metoodika on otstarbekas ja tegevused tagavad programmi eesmärkide saavutamise;								
sisu on teaduspõhine;								
kasutatavad materjalid ja vahendid on asjakohased ning neid on õpilaste arvu ja metoodikat arvestades vajalikul hulgal;								
ajakasutus on otstarbekas;								
kasutatakse mitmekesisel ja kaasavaid aktiivõppemeetodeid;								

tegevused on eakohased ja sihtrühma arvestavad.	

4. ÕPPEKESKKOND (PROGRAMMI LÄBIVIIMISE KOHT)

Programmi läbiviimise koht peab toetama programmi eesmärke ja läbiviimist. Väljasõidul on õppekeskkond erinev tavapärasest koolikeskkonnast ja selle lähiümbrusest.

Programmi kirjeldusest peaks õppekeskkonna kohta selguma:	Info puudub							Kõik on selge
	Kommentaariid ja soovitusid:							
Õppekeskkond ja selle eripära toetab eesmärkides kirjeldatud tulemuste saavutamist ja on selleks vajalik;								
Õppekeskkonda kasutatakse loovalt ja paindlikult;								
Õppekeskkond on turvaline ja ohutuse tagamiseks vajalikud meetmed on üldiselt kirjeldatud.								

5. JUHENDAJAD

Juhendajal on õppepäeva õnnestumises võtmeroll ja selleks vajalikke eeldusi on sageli keeruline kirjeldada. Programmi valiku üle otsustav õpetaja peaks siiski eelnevalt teadma, kes asub programmi kirjelduses antud lubadusi ellu viima.

Õppeprogrammi kirjeldus pakub teavet juhendajate ja saatva õpetaja rolli kohta õppepäeval:	Info puudub							Kõik on selge
	Kommentaariid ja soovitusid:							
juhendaja(te) nimed, hariduslik taust, kompetentsus ja kogemused selle programmi kontekstis;								
programmi pakkuja täpsemad ootused saatvale õpetajale tema rolli ja panuse osas.								

6. HINDAMINE ja TAGASISIDE

Kvaliteeditsükkel algab eesmärkide seadmisest ja lõpeb tulemuste hindamisega. Kõik protsessis osalejad peaksid enne õppeprogrammis osalemist teadma, kuidas hakatakse tulemusi mõõtma.

Küpses ja kvaliteediteadlikus õppeprogrammis on kirjas:	Info puudub								Kõik on selge
	Kommentaariid ja soovitusid:								
▪ kas, millal ja kuidas on plaanis veenduda, et eesmärkides kirjeldatud õpiväljundid on saavutatud;									
▪ kas, millal ja kuidas küsitakse programmi tellinud õpetajalt tagasisidet kogu õppeprogrammi kvaliteedi kohta.									